

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodi každú nedel' u.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Dečko.

Ludská ľahostajnosť.

Pohromy nás stihajú jedna za druhou. Sotva sa koľko toľko zotavíme z jedného úderu, už nás druhý čaká. A čo je najväčšia nehoda, pohromy tieto ľahostajne berieme. Miesto toho, aby sme sa, na koľko sme vstave, bránili proti úderom, preukazujeme v oči ním tú najväčšiu ľahostajnosť. Nerozumím to tak, že sa nás úder nedotkne, Bože chráň, bedákať, stonať a nariekať, to vieme až veľmi, lenže čože je to naplat, keď sa bedákaním a zalamovaním rúk nedá predísť žiadnemu nešťastiu, žiadnej nehode, ani len najmenšiemu úderu.

Nešťastie nechodí po horách, ale po ľudoch, a predsa mnohí ľudia práve tak sa nebránia proti nehodám, jako tie stromy v lese, ktoré spokojne čakajú až ich blesk hromový rozdrca, alebo ruka ľudská sekerou podtne ich život. Aj my tak ľahostajne sa dívame na živelné pohromy, ktoré prípadne podtnú náš celý majetok, sotva nám nechajúc toľko, z čoho by sme si mohli spraviť žobrácku palicu, aby sme ňou v ruke odo dvier ku dverám, hľadali dobročinné srdcia.

Ľahostajnosť bola a aj je najväčším nepriateľom blahobytu, dobrobytu. Je pravda, že sme nie v stave zastaviť ľadovec, ani riadiť cestu blesku, aby nezapálil prípadné staviská naše. V oči božskej sile sme úplne málomocní, keď pán Boh zošle na nás pohromu, tú sme my nie vstave odstrániť, ale keď sme aj v oči samej pohrome málomocní, pomáhajme si aspoň tým, že sa usilujeme uľavniť následky pohromy. Úder prijímame s odaním sa do vôle Božej, ale zato sa zabezpečujeme proti škodám pochádzajúcim z ohňa a z ľadovca.

Pomáhaj si človeče a aj pán Boh ti pomôže.

Sotva sa začínajú stodoly naplnať, už dochádzajú od všetkých strán chýry o zkazonosných požiaroch. Celé obce staly sa obeťou hltavého ohňa, popolom ľahly majetky stá a stá rodín. Rodiny tieto vyšly z veľkej čiastky úplne na mizinu, lebo sa im nič neprinavrátilo zo škody. Neboli zabezpečení a tak nemajú a ani nemôžu mať úfnosti, že sa môžu znovu na nohy postaviť. Nie sme vstave dosť mnoho ráz napomínať, prosiť, aby si jedonkaždý zabezpečil proti ohňu svoj majetoček. Uznáme, že ľazko padne ľatíľ poplatok za zabezpečenie proti ohňu, lebo veď máme aj tak dosť, ba snáď až priveľa výdavkov; ale vzdor tomu čo nám jak ľazko padne ľatíľ tieto poplatky, predsa sa len zabezpečme, odtrhneme si od úst kus chleba a zapľafme poplatok za zabezpečenie.

V tejto dobe, keď sa stodoly naplňajú darom božím, aby sme boli od všetkej škody chránení,

musíme byť čím najbedlivejší, čím najostrážitejší. Musíme prísnejšie dohliadať aj na čelad, aby nás táto do škody nevrhla. Lebo keď nám požiar pohltne majetok, dostaneme síce peňažitú vynáhradu, ale pritom všetkom trpíme ztratu, lebo veď si musíme stavať všetko od základov a týmto zmarený čas nám nikto nevynahradí. Tedy nielen assekurácia, ale aj všestranná bedlivosť je potrebná, aby sme boli od škody chránení.

Krem jednotlivcov, musíme poukazať aj na nedbanlivosť predstavenstiev jednotlivých obcí. Skoro s istotou vopred sa vie, že po žatve nastúpia požiare, buď z neopatrnosti, buď ich podloží zlostná ruka, a predsa predstavenstvá obcí — česť výminkám — nepostarajú sa o to, aby striekačky boli v dobrom stave, nepostarajú sa o to, aby na pád požiaru bola voda pri ruke. A čo je hlavné, nezostria dozor po obci. Všetko toto by bolo až veľmi potrebné, ale ľahostajnosť aj tu badať, až keď oheň vypukne, potom porobia poriadky — proti ohňu, po daždi plášť.

Ale nielen v tomto ohľade badať hriešnu ľahostajnosť, stretáme sa s ňou ešte aj v inom ohľade.

Privaly predtým nezapríčinovaly toľko škody, čo teraz. A predsa málokomu síde na rozum, aby rozmýšľal, čo je asi príčinou tohoto úkazu. Netreba nám ju ďaleko hľadať. Len si obzrime holé stráné a úbočiny a hneď zvieme, prečo teraz privaly narobia viac škody, než predtým. A predsa aj v oči tejto nehode preukazujeme tú najväčšiu ľahostajnosť. Strom vyľaf vie každý, namiesto neho ale nový zasadíť, to je už hriech proti ľahostajnosti, ktorého sa nikto nechce dopustiť. Len veľmi málo osoží k odpomoženiu tohoto zla aj tá okolnosť, že vláda dáva odmeny takým jednotlivcom a obciam, ktoré stromovím vysadia holé, pusté priestory, zvlášte ale stráné.

Podobnú ľahostajnosť badáme aj vo vysádzaní ovocných stromov. Ľahostajnosť vo vysádzaní ovocných stromov sa vôbec nedá vysvetliť, lebo veď tu jedonkaždý gazda bezprostredne vidí osoh svojho namáhania, nakoľko sa mu urodí hojnosť dobrého ovocia, ktoré buď spotrebuje v domácnosti, buď ho speňaží.

Samá ľahostajnosť, hriešna ľahostajnosť na všetky strany. Neni divu, že ustavične počúvame tak mnoho ponos na všetky strany. Keby sme boli o polovic menej ľahostajní, dozaista by bolo aj ponos aspoň o polovic menej. Komu sa dnes nelení, tomu sa aj teraz zelení. Len sa treba prichytiť ku práci a všetko možné poduľať, aby sme následky nehôd a pohrôm dľa možnosti čím najlepšie uľavily. Zabezpečujeme sa proti škodám pošlych

z prírodných pohrôm, a porobme všetko to, čo je vstave v prírode prekazit zlé následky pohrôm. Nebudzme ľahostajní, a neďivajme sa so založenými rukama do sveta, lež si všemožne pomáhajme a tak nám aj Pán Boh pomôže.

Slovo k rodákovi.

Kto v ťažkom boji za všeobecné dobro a záujmy ľudu vďaka alebo aspoň len uznanie očakáva, ten veľmi sa mylí a v krátkosti sklamanie svoje pozná. Námahy, sebazaprenie, obetovosť v prácach verejného života nech nehľadá inej odmeny, ako sladké povedomie plnenia svätých povinností. Svet akoby ani nepoznal vďaky, s uznanlivosťou je skúpy, namiesto toho hojný a štedrý je v udeľovaní hany, karhania a heslom množstva je oné historické, v Jeruzaleme temer pred dvoma tisícročiami odznelé volanie: «Ukrižuj ho!»

Liberalismus je po Bohu a náboženstve tým najväčším dobrodincom človečenstva. On vymaňil ľudstvo z hmotného jarma, osobného i majetkového poddanstva privilegovaných pánov, on vyslobodil národy z duševného otroctva stredovekého kňazstva. Osobnú, občiansku, telesnú i duševnú slobodu nám vydobil i zabezpečil liberalismus, ten liberalismus, ktorý sa s kresťanstvom zrodil a korene svoje i dnes v ňom má. Poznali i uznali to aj osvetou zošľachtení aristokrati ako aj vzdelanosťou osvietené duchovenstvo. Spriatelili sa s utratením moci a nadvlády, ktorú im liberalismus v prospech celého človečenstva z výsadných rúk vyrval a oni sami stali sa prvými bojovníkmi spoločného dobrodinca: liberalizmu. Vo veľkom je práve tomu tak i dnes.

No v najnovších časiach túžba po stratenej moci primala malú hrstku závistlivých magnátov a slávobažných kňazov k boji namerenému k vydobitiu dávno utrativšej moci a neohraničenej nadvlády nad millionami slobodných občanov. Pošetilá, blúznivá, no i hnusná to snaha.

V slobodnej vlasti otroctvo ujarmania osôb i duchov chcieť zaviesť: ozaj satanská to myšlienka. Ľudu, ktorý všemožne napredovať sa snaží, zpiatočnosť natiská: ozaj pošetilé to podujatie. A predsa našli sa takito smutní rytieri, ktorí nepoznajú ducha času, slnko dňa všeobecnej slobody, ako nočné sovy a netopiere vyrútili sa z úkrytov svojich a vrhli sa na dobrý a pokojný ľud náš, nútiac ho, aby putá, okovy a jarmo pre seba sám si prichystal.

Už ako myšlienka je to drzosťou, čo skutok ale neslýchaná hanebnosť. Priamosť smýšľania, ľahkovernosť a dobrozdajnú dôverlivosť opuste-

ného ľudu takto nadužívať človek nie, lež len satan môže.

A máločlenná čata táto zúri, vreští. Nádavky, lživé obžaloby sype menovite na liberalismus a jeho prívržencov. Osočuje, uráža týchto bez vyberania osôb. Úradník, kňaz alebo magnát jestli je liberálom, hneď ho za podliaka a zločinca vyhlási a to jeden lebo druhý — hodnosť svoju sám nohami šliapajúci úd kňazstva. Ba nájdú sa pojední, ktorí zrejme proti štátu búria, ako to akýsi Ján Žilinský v «Kresťan»-ovi pácha v článku: «Čo je ľud náš?»

Takého bedára, mizeráka a hlúpeho otroka sotva videl svet podnes, akým ho tento vzdelaný vraj otec ľudu pokrytsky a podvodne líči, opisuje. Sám sebe by sa zhnusil musel ľud ten, keby čo len z čiastky takým bol, akým ho pokrytec tento robí. No ešte horšie obišiel v očiach pátra uhorský štát, vlast' to i nehanebného pôvodcu. Štát vraj, dľa nauky tohto buriča, «občanom deväť desaťín práv odoberá a ako pohanský moloch zožiera». Dľa neho štátom sú iba «masné hrnce, železnice, rodinné sväzky, vyznačenia bez zásluh, veľké peniaze a platy, jedným slovom sebeckosť tých pánov, ktorí chcú len dobre žiť a nič nerobiť» . . . ďalej — «je to banda sebeckých ľudí, ktorí len svoje brucho a hrtan považujú za štát.»

Takto vyučuje kňaz liberálmi vraj úmyslne v slepote a neumelosti udržiavaný ľud. Takéto nauky opovažuje sa hlásať muž, ktorého ústa len pravdu hovoriť by mali a smely. Takto osočuje občan svoju vlasť, ktorý liberalizmu štátu má ďakovať za svoju uspôsobilosť, vzdelanosť — aspoň toľkú a takú, akú si nadobudnul, za svoju bezpečnosť a všetko, čo jeho jest.

«Či len pár stotisíc má panovať nad millionami» kričí pán pater, ale nesvedomite zabúda že on a jeho priatelia oné závidené právo toho tak zvaného panovania ešte väčšmi utlačiť by chceli. Zabúda, čo už toľko ráz hlásal a požadoval, že dľa požiadavky jeho celé obce, tedy často tisíce občanov jedinej vôle a náhľadom svojho kňaza podrobí sa majú. Nuž tie stotiséce k tomu uspôsobených, povolaných a oprávnených občanov otročia ľud, keď v záujme jeho povinnosti svoje plnia; keď ale pár sto kňazov, ktorí v duševných veciach i tak úplnú samovládu požívajú, ešte i v svetských záležitostiach výlučnú moc a nadvládu pre seba si osobujú a zhabať chcejú, — to má byť dľa múdrej logiky pána pátra slobodou?! — Divná pomätenosť pochopov; — drzá neocatosť ľži a nesvedomitosti, za ktorú krem opovrzenia iného nezaslúža.

No príde deň a to skoro a sovy i netopieri vrátia sa späť do dier svojich nepríležite opustených.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Gróf Goluchovskí zostane. Nedávno bol sa roznesol chýr, že gróf Goluchovskí spoločný minister zahraničia zaľakoval a že na jeseň opustí svoj úrad. Táto zpráva bola sme aj my podali. Teraz sa úradne sdeľuje, že chýr o zaľakovaní grófa Goluchovského je vymyslený. Gróf Goluchovskí nezaľakoval a ani reči nebolo o zaľakovaní jeho.

Výsledky tohoročných úrod. Mlažba je v prúde po celej krajine, ba miestami ju už zväčša aj dokončili a tak je už známy výsledok tohoročných úrod.

Výsledky sú dla jednotlivých vidiek rozdielne, vzdor tomu avšak úroda vo všeobecnosti zodpovedá očakávaniam, akokoľvek sa miestami nádeje roľníkov nespĺnily. Toto posledné platí hlavne o ozimnách, ktoré omoc slabšie podsýpaly, než jariny. Pšenica a raž daly, čo sa týče množstva, zväčša strednú úrodu, jačmeň a ovs ale dobrú strednú úrodu. Jakovosť je taká, jakú hospodári očakávali. Jakovosť pšenice a raže je priemerne dobrá stredná; jakovosť jačmeňa a ovs je vo všeobecnosti len stredná. Do váhy je jačmeň, tak aj ovs dobre stredný.

Účty vyslancov. Viacerí vyslanci zamýšľali koncom augusta navštíviť svoje volebné okresy, aby vydali počet zo svojho účinkovania. Ponevác je ale teraz politické rozporenie nanajvyš neisté, tak že sa ani tušit nedá, čo nastúpi, vyslanci skladanie účtov odročili na neskoršie, keď sa terajší zamotaný stav vyjasní a budeme vedieť, jako stojíme. Ostatne teraz sa veľmi málo vyslancov zdržuje v Budapešti, všetka práca pripadá ministrom, ktorí pilne hľadajú spôsob a podmienky, jako by sme mohli s Rakúskom colno-kupeckú smluvu uzavrieť.

Zaverečné účty z r. 1897-ho. Najvyššia účtovná stolica už zostavila zaverečné účty z r. 1897 ho. Jak náhle sa súde snem predostrie ich hneď zákonodarstvu. Výsledok dosiaľ není známy.

Politické rozporenie. Na isto sa očakávalo, že sa neisté politické rozporenie behom minulého týždňa vyjasní. Kráľ k sebe povolal jak nášho, tak aj rakúskeho ministerského predsedu, ďalej spoločného ministra zahraničia, grófa Goluchovského a spoločného ministra financií Benjamina Kállayho. Tu sa radili tri dni asíce v sobotu, v nedeľu a v pondelok; kráľ každý deň prijal na výsluchu ministrov, vypočul ich rady, vzdor tomu ale nerozhodol nič, lež poslal ministrov nazad s tým upravením, aby sa 24-ho augusta v Budapešti ďalej radili a jak sa dohodnú, aby mu predostreli, na čom sa usnieali.

Že kráľ v Ischli nerozhodol, tá okolnosť považuje sa za víťazstvo baróna Bánffyho. Rakúski ministri totižto žiadali, aby barón Bánffy popustil so svojho stanoviska. Barón Bánffy stál na svojom a aj sám kráľ nahliadol,

že náš ministerský predseda stojí na zákonnom základe konštitúcie, a preto rozkázal svojim ministrom, aby sa ďalej radili tak, teby uhorská konštitúcia nebola narúšená a pritom všetkom uzavrela sa colno-kupecká smluva.

Istého sa nič nevie, lebo veď takéto vyjednávanie nezvykly sa na bobu uderiť. My môžeme byť spokojni, náš ministerský predseda aj dosiaľ rázne zastával naše zájmy, dozista ich bude aj pri ďalších vyjednávaních práve tak statne brániť, jako dosiaľ.

Španielsko-amerikánska vojna. Táto čudná vojna, v ktorej si bojujúce stránky vyhýbaly, je už skončená. Skončila sa úplnou porážkou Španielov, ktorí prijali pokoj, Amerikou im diktovaný. Hlavné body pokoja sú: Španielsko sa zriekne panstva nad ostrovom Kuba, taktiež zrieka sa aj ostrova Portoriko; ostrovy tieto Španielčania hneď opustia.

Čo bude s Filipínskymi ostrovami, to sa pri konečnom pojednávaní pokoja ustáli.

Španielčania utratili aj posledné zbytky ich panstva v Amerike, ktorá bola kedysi skoro celkom ich.

Nedeľné rozmluvy.

Podáva Jozef Szép.

Obyvatelia dedinky sa teraz ešte včiasšie sišli. A neprišli len tí, ktorí boli minulú nedeľu, lež pridružili sa k nim aj noví.

Učiteľ Lieskovský srdečne pozdraviac shromaždených, nasledovne pokračoval v prednáške.

— Milí rodáci, minule sme zašli tak ďaleko, že sme nahliadli potrebu toho, že sa ľudia museli ustáliť na nejakej všeobecnej miere, dla ktorej merali cenu každého predmetu, a túto mieru voláme dnes *peniazom*. Predmet, ktorý slúžil za peniaz, bol rozdielny jak do látky tak aj do podoby. Za prastarých časov za peniaz užívali ovčie kože, inde zase kus železa, niekde morské mušle atď. Po mnohých premenách za peniaz upotrebovali striebro, asice pre tú jeho vlastnosť, že sa dobre mieša s meďou a podrží peknú svoju farvu; taktiež aj zlato, ktoré nikdy nehrdzavie a ktoré sa aj zriedkavejšie nachádza než striebro. Pokiaľ potreby človečenstva neboly veľké, ľudia ani nepotrebovali mnoho peňazí, za starodávna nemali mnoho peňazí ani králi ani cisári. Každý žil v úzkych hraniciach svojej dedinky alebo mesta. U nás v Uhorsku iba po vymretí kráľov z Árpádovského rodu za panovania Karola Róberta razili po prvý raz zlaté a strieborné peniaze. Vtedy už bolo svetové kupectvo veľmi vyvinuté, keď prišli do obehu papierové peniaze. V rakúsko-uhorskej ríši pod Mariou Tereziou roku 1762-ho vydali prvé papierové peniaze v cene 12 millionov zlatých.

Táto summa je v pomere k dneskajším štátnym potrebám práve tak malicherná, jako malicherná bola tá daň, ktorú v tých časoch platili.

— Nuž a prečo že musime teraz daň platiť? — spýtal sa Peter Straka.

— Nuž kmotre Straka, vy sa nazdáte, že len teraz platíme daň? Aj naši starí otcovia platili daň, — a ja bych sa ani nepýtal, že prečo platíme daň, lež radšej to, že prečo platíme teraz viac dane, než naši starí otcovia? — múdre poznamenal Tomský.

— Ano viac daní platíme a máme z nich menej osohu, než mali naši starí otcovia — doložil Ondriš Belohorský.

— Dovoľte — ujal sa zase slova učiteľ — mi neplatíme daň zato, aby sme od štátu práve toľko služby obdržali. Štát má právo vyvrhnúť a dobrať daň, a povinnosťou občanov je túto daň platiť. Ostatne to není pravda, žeby nám štát za daň neposkytoval značné výhody; tu je bezpečnosť života a majetku, ktorá je za dneškových časov len lepšia, než bola za času našich starých otcov, keď lúpežnicke bandy pustošily celé vidieky. Ostatne štát nám poskytuje aj iné výhody; zabezpečuje občanom také právo, ktoré by mohlo byť prameňom veľkého požehnanja, keby občania len vedeli toto právo používať.

— Nevie, čo chce povedať pán učiteľ, podotknul Ďurko Horčiar — rád bych vedieť, ktoré je to právo?

— Veľmi sa odchyľujeme od vytknutého predmetu — odpovedal Lieskovský — zostaňme teraz len pri peniazoch, neskoršie, niektorú nedeľu budeme môcť hovoriť o tých výhodách, ktoré štát poskytuje občanom.

— Aby ste mali pochop, koľko peňazí potrebuje teraz ročíte štát, tak si myslíte 500 millionov zlatých. Ponevač ani toto není ľahká vec, tak si obľahčime vec tak, že túto ohromnú summu vyvrhneme na obyvateľov. Naša vlasť má 17 millionov obyvateľov, keď týchto 500 millionov rovnako vyvrhneme na jedného každého občana, tak na každého pripadne 29 zlatých a 41 krov.

— Ja veru toľko neplatím — podotknul Straka.

— A ja platím dvarazy toľko — vzdychnul si Dubský.

— No vidíte pomaly si porozumieme. Mnoho tisíc a tisíc ľudí neplatí žiadnu daň, najde sa ale aj taký občan, ktorý platí aj 60 tisíc zlatých dane, a takýto človek sám platí daň za dve tisíc občanov.

— Z toho by celá dedina pohodlne vyžila — poznamenal Jurko Drozd.

— Veru sa z toho aj dostane asi toľko ľuďom, koľko obyvateľov počíta naša obec. Ba dostane sa z toho aj synom našej obce, jedním preto, že sú vojaci; iným že slúžia pri stolici atď. veru štát na všeličo potrebuje peniaze.

— Najviac pripadne ale predsa len ministrom — poznamenal závistlivo Tomský.

— Veru by ani nebolo zle, tak asi 10 rokov byť ministrom — hovoril Kalina.

— Keby Kalinu dnes spravili ministrom stavím sa, žeby sa o dva týždne poďakoval, lebo by nevládal prácu. Nemyslíte si ľudkovia, že je to taká ľahká práca! Len jeden jediný deň, keď dáva výsluch, príde k nemu vyše sto ľudí a tí majú storaké žiadosti. A kde je pritom každodenná robota, tých sto a sto písem, ktoré musí

prezrieť a podpísať. Nemyslíte si, že ministrom byť je ľahká vec. A potom veď ministri ani nemajú tak veľké platy, jesto dosť ľudí, ktorí majú o moc väčší plat, než ministri, ba aj len niektorý závod o moc viac osohu do naša, než koľko činí plat ministrov.

— To uverím, lebo kupci o moc drabšie predávajú tovar, než ho kúpili, zamiešal sa do reči Ďurko Drozd.

— Darmo by ho chcel predávať drabšie, keby nebolo kupcov; osoh kupcov závisí od toho, jak mnoho tovaru predajú. Jestli že hrnčiar spraví do týždňa 100 tanierov a na jarmokoch predá týždenne priemerne len 60 kusov, tak mu každý týždeň zostane na sklade 40 kusov, ktoré tvoria mrtvý kapitál.

— Keď hrnčiar ale vie, že týždenne predá iba 60 kusov, tak viac ani nespraví — podotknul Tomský.

— To tak celkom istotne nevie a ani nemôže vedieť, a keby tak na jarmoku mohol predat 70 kusov, a mal by len 60 kusov, tak príde nielen o osoh, ktorý by mu bol priniesol odpredaj tých 10 tanierov, lež utratí aj tých kupecov, ktorí uňho chceli kúpiť tých 10 tanierov. Práve preto ten človek, ktorý chce niečo zarobiť, musí pozorovať všetky okolnosti, a často musí aj reskurovať istú summu, aby mohol zarobiť niečo, načo má len výhľad. Fabrikanti, veľkostatkári, kupci vždy reskurujú väčšie-menšie summy, ba často postavia aj celý svoj majetok na kocku.

— Áno, kto má niečo, ten môže zarobiť, čo si má ale počat taký chudobný čert, ako som ja, ktorý žije z nádenničenia — nadštrknul Jurko Hrubý.

— Aj vy máte kapitál, asíce váš kapitál je vaša schopnosť ku práci — vysvetľoval mu Tomský.

— Lenže čo si Jurko Hrubý nádenničením zarobí, to není čistý osoh, a keď práve toľko spotrebuje, čo denne zarobí, tak ľahko ztroví kapitál a nezostane mu nič, ani len toľko, aby mal z čoho žiť — poznamenal Straka.

— To je pravda, že jak ustavične trovíme kapitál a ztratu nikdy nenahradíme, tak konečne ztrovíme celý kapitál. Lenže nesmieme tak gazdovať, aby sme kapitál spotrebovali — vysvetľoval učiteľ.

— Kto ale len 40 krov zarobí denne ten si nemôže z toho nič zgazdovať — nadmietnul Jurko Drozd.

— Nerozumiem to tak, tých 40 krov vynaložme na takú ztravu, ktoré ztratenú silu vynahradia. Keď ale zárobok prepijeme, alebo nemilobohu ztrovíme na daromnice, tak nám bude telesnej sily vždy ubývať. Ale viem, že si niekedy zarobíte denne aj 60—80 krov, vtedy máte príležitosť niečo i usporiť z toho zárobku.

— Ano — skočil mu do reči Tomský — lenže koľko sa pridá, že kapitál nič nedonáša, lebo nádenníka nik nevolá do roboty.

— Šikovný, schopný nádenník není nikdy bez roboty, ten musí práve tak znať okolnosti a rátať nimi, jako priemyselník alebo gazda. Vtedy keď ho nik nevolá do roboty, doma struhá, vrtá niečo, slovom shotoví niečo, čo prípadne môže predat. Najväčšia chyba je

jednostrannosť a že hneď prideme do zmätku, jak jedon dva dni nemáme zárobku.

— Nuž a keď chudobný človek ochorie?

— Choroba je nehoda nielen pre chudobného človeka, lež aj pre bohatého; chudobný človek vtedy len troví a nič nezarába. Dovoľte Iudkovia, aby vás pri tejto príležitosti na niečo upozornil. Videli sme, že práceschopnosť je kapitál; poznám mnoho ľudí, ktorí keď onezdravejú nejdú k lekárovi, lebo im fúto tých 50 krov, ktoré mu musia platiť a ani na liek nechcú nič dať.

Lenže keď chudobný človek aj len dva dni ležal, už utratil dvojdennú mzdu, pritom ho choroba ale tak zmorila, že este aspoň dva dni nebude vladať robiť, a tak sú to už štyri dni. Dajme tomu, že patričný zarobí denne len 40 krov, v tomto páde tedy utratil 1 zl. 60 krov. Keby bol ale hneď išiel k lekárovi a bol by užil predpísaný liek, dajme tomu, žeby bol dal lekárovi 50 krov, do apatieky tiež 50 krov, bol by tedy strovil spolu 1 zl. Poneváž ale nešiel k doktorovi, tak ztratil 4 dni čili 1 zl. 60 krov.

— Nuž a keď lekár nepredpíše dobrý liek?

— Hja Iudkovia, vy vždy tak dlho čakáte, až sa malá choroba rozmôže, keď ju je už ťažko liečiť. Chorobu musíme začať hneď liečiť. Potrebné je toto aj pri statku, lebo jak sa oň dostatočne nestaráme, prideme ľahko oň.

Na dnes už ale máme dost, nechajme si niečo aj na budúcu nedeľu, kedy si prehovoríme o tých výhodách, ktoré štát poskytuje občanom, taktiež budeme hovoriť aj o kredite, o úvere, lebo toto súvisí s otázkou peňazí

— Veru to bude dobre, prideme všetci.

DOPISY.

Nová Bystrica, 15. augusta 1898.

Vysokoctený pán Redaktor!

Trochu som sa opozdil s mojím dopisom, ale vec táto zaslúži, aby bola podaná verejnosti, preto myslím že ho ráčite uverejniť, tým viacej, lebo za našich časov je to dačo zriedkavé.

Náš pán farár Eduard Gily slávil totižto 25ročné jubileum svojho kňazstva, t. j. striebornú svätú omšu. Na túto slávnosť veľkým počtom dostavili sa jeho priatelia. — Výborný kňaz tento, ktorý by mohol mnohým za príklad slúžiť, nezná žiadnej politiky, nemieša sa do všehakých politických otázok, ktoré v spoločnosti roztrhujú sväzky priateľské. On žije v láske s každým, či je to žid a či kresťan. On, čo múdry pán, vie dobre, že namáhanie ľudovej strauy je daromné. A preto i svojich veriacich len k dobrému poučuje.

Na túto slávnosť prišli až z Trenčína páni, jako aj okresní páni slúžnovci Haydin a Khadé. Pavel Szlavszky stolický fiškál a mnohí iní, medzi nimi boli aj svetskí, taktiež aj kňazia. Prišiel aj pán inšpektor štátnych matrik dr Klnovszky, ktorý práve vtedy mal úradnú povinnosť v našej obci.

Jak sa tešilo srdce naše, keď sme vedľa pána Klnovszkého videli sedieť pána dekana Štefana Kapattayho.

Tu hľa panovala bratská láska, ktorá nezná žiadnej mrzutosti. Preto sa i táto slávnosť veľmi krásne skončila a každý, ktorý bral účasť na nej, s tou myšlienkou odchádzal: jak lepšie by to bolo, keď by všade taká láska panovala. Istotne by lepšie časy nastaly celému obeceastvu.

Pripomenúť musím, že pán jubilant dostal od tuncnejšej intelligencie pekné zlaté hodinky a striebornú tabatierku.

Ináč časy máme dobré — aj my sa už chystáme k žatve, — úroda je dobrá.

Turvony.

Kysucké Nové Mesto, v auguste.

Otený pán Redaktor!

Dňa 14. t. m. naša óvoda vydržovala letnú zábavu spojenú s tancom, na ktorú už či zo zvedavosti, alebo z jakého iného cieľu došli aj Iudári, medzi nimi aj ochodnícky farár.

Deťi rozličné hry prevádzaly a pri sprievode huslí na ktorých hrala učiteľky óvody maďarské piesne nôtily. A môžem povedať, s radosťou naplnilo sa srdce každého, kto to pozoroval a načúval. Večer sa pokračovalo v tanci u nášho statného hostinského Sterna, kde tá najväčšia jednota a spokojnosť panovaly a to len preto, že ju Iudári nekalili.

Ináč je teraz u nás pokoj na všetky strany a žatva v najlepšom prúde. S Bohom!

Meškan.

BESEDNICA.

„Veliké.“

Poviedka od Kota-Murliky.

(Dokončenie.)

Rabel pomlčal a na chvíľu zakryl tvár svoju rukama, jako zronený nesnesiteľne krutými spomenkami. Potom prudko sňal ruky a opäť rýchle vyprával:

— Samuel ju zavraždil. Bola to posledná kvapka horkosti, vliata do mojej rozorvanej duše. Žil som potom len jedinou myšlienkou — pomstiť sa... Zdalo sa mi, že zabíť jeho bolo by málo za všetko, čo úbohé srdce moje vytrpelo. S tou myšlienkou prebúdzal som sa s prvými paprškami slnca a uspával som tiež s tou myšlienkou; ona ma neopúšťala po celý deň. Vymyslel som tisíce plánov, jako sa mu mám najukrutnejším spôsobom odplatiť. On nemal ani otca ani matky. Bol sirotou. Bol veľmi bohatý a nikoho nemiloval... Ja vtedy som nevedel, že v láske je ukrytý pravý poklad, a že on, nemajúc toho, bol chudobný ako ktorýkoľvek chudák, a o mnoho chudobnejším nežli och! — ja... Tak uplynulo ešte niekoľko rokov. Raz stratil som ho s očí. Ušiel. Nevedel som však kam a vtedy... (pri tom Rabel chytil ruku Gajdárovu a silnejšie ju stisol) a vtedy pocítil som takú muku, jakých som po celý život nezakúsil. Prajel som si smrti a hľadal som ju. Niekoľkokrát som sa pokúšal usmrtiť sám seba... Zdržovala ma však strašná prisaha. Myslel som, že kto nedodrží prisahu, nenie mu odpustené... Čože, myslel som, očakáva teba za hrobom? Hnev Hospodinov a nová, ešte krutejšia muka. Žatým stále mihaly sa predo mnou stíny otca môjho

matky i mojej milej, drahej Agárie. Spatroval som ich bledé, smutné a kývajúce mne hlavami. Vidaval som ich krvavé rany, vidaval som ich dňom i nocou a mučil sa a trpel bôf nesnesiteľný...

Tu hlas Rabelov znova umlkol. Hovoril potom s namáhaním, dych sa mu zatajoval a konečne zecla prestal, pomlčal niekoľko minút a tak opäť pokračoval tichým šepotom:

— Nenie ťažšieho trápenia pre človeka, jako po pomste dychtiť a hynúť v málomocnosti... Pomlčal a znova v svojej reči pokračoval. — Všetko to minulo, dávno minulo, a za to budem večne ďakovať Bohu, dá-li mi večný život. Jemu za to, že on všetku moju zlobu, všetku túhu po pomste shladil a zmenil v dobrý, veľiký cit. Uplynulo mnoho rokov. A on Samuel, opäť sa vrátil. Kúpil som dobrý nôž. Sám som ho nabrúsil a nerozlúčil sa s ním ani vo dne ani v noci. Nespával som skoro a jest sa mi nechcelo. Dňom i nocou túlal som sa okolo jeho domu. Bol však zavrený a Samuel nikdy nevyšiel. Štvrtého lebo piateho dňa, nepamätujem sa už, vyšiel som si na ulicu za pozdneho večera, hľadím a predom mnou kráča on. Poznal som ho hneď po jeho širokom plášti, bielom s červenými pruhami. Takéto plášte predávajú len v Damasku. Siel voľne a kulhal, opierajúc sa o dlhú paliču. Zrýchlil som krok a predišiel ho. Mesiac svietil priamo na jeho tvár a ja som ho poznal. Krv vohnala sa mi do hlavy. Ešte okamih, a bol by sa naň vrhol, prečkal som však ten okamih. Jedna predstava rýchle kmitla sa mi v blave. Ide za mesto, v osamelé miesto. Snáď bude blízko tej jamy, do ktorej vrhol mŕtvolu mojej úbohej sestry Agárie. Nechal som ho prejsť, a šiel som ticho za ním. Krv moja vrela. Pekelná zloba a radosť kypely v mojom srdci. On šiel voľne, každú chvíľu zastal, a ticho bolestne stonal.

Patrne bol nemocný. trpel. Konečne prišli sme za mesto. On priamo priblížil sa k tej jame, v ktorej som našiel Agáriu mŕtvolu. Sklesol na jej kraji a prihnul tvár k zemi, stenajúc. Teraz bol v mojej moci. Vyňal som svoj nôž. Mohol som ho beztriestne zabiť a svrhnuť do jamy. V tom kdesi v hlbine duše mojej sa ozvalo: „Zabiješ bezbranného!“ Neboli však môj otec snáď, moja matka a moja ubohá, drahá Agária taktiež bezbranní? A jako šíalený, zúrivo máchal som nožom za jeho chrchtom... V tom okamihu však zadržal ktosi moju ruku. Obrátil som sa. Za mnou stál človek vysokého vzrastu, zahalený v bielom kepeni. Pri svetle mesiaca zdal sa mi strieborno bielym a tvár jeho skutočne žiarila a jakýmsi neobyčajným svetlom svietily jeho oči. Jakoby z nich prúdily paprsky priamo do srdca. A neviem, riekol-li to ten človek, alebo sa mi to zdalo, lež jasne počul som jakoby niekto riekol:

„Moja je pomsta a Ja odplácam.“

A zatým ten človek zmizol a ja neviem, jako odstúpil som na niekoľko krokov od Samuela. Stál som ďaleko od jamy a celý som sa triasol. A tu vidím, že Samuel tichšie stenajúc zdvihol sa a kulhajúc kráčaľ alebo skôr bežal ku mne. Odhalil predom mnou svoje prsia, a na nich bola chromná krvavá rana.

„Ktokoľvek bys bol, sľutuj sa nado mnou a zabi ma!“ riekol a svalil sa mi u nôh. — „Zabi ma, ponač život môj je neustále mučenie. Ja sám by sa zavraždil, avšak mne je strašná muka večná, posmrtná muka samovražedníka. Dopustil som sa užasného hriechu. Vypáčil som celú dedinu a olúpil všetko občianstvo samarijské. Predal som do otroctva otca i matku jedného z tých Rabel-ben Aba, odvieďol som sestru jeho Agáriu a zneuctil ju. Dopustil som sa mnohých zločinov. Keďby

vedel, kde žije Rabel, šiel by k nemu a on dozaista by ma zabil“.

V tú chvíľu chcelo sa mi hrozne jemu rieciť: — Rabel je pred tebou, lež zdržal som sa. Nie! riekol som si — dám sa mu poznať vtedy, až mu život bude milým a nie mučným.

A od tej chvíle sme nerozluční. Teraz uplynuly už tri roky. Tri roky som ja Rabel stálym svedkom jeho nesnesiteľného trápenia spojeného s hrozným trýznením svedomia. Raz nespál Samuel po celé tri noci. Neustále mučivá bolesť vo všetkých kostiach nedávala mu pokoja ani na minútu a ja som si vtedy pomyslel: Je-li možno ešte viac trpeť a nie som-li dostatočne pomstény? Otec, matka i sestra moja prestali muky a on nešťastný mučil sa dňom i nocou, mučil sa bez prestania. I spomenul som si, čo riekol onen človek, ktorý moju mŕtvolu ruku zadržal:

„Moja je pomsta a Ja odplácam“.

Nebol to však človek. Bol to sám Boh. I pochopil som, že žiadny nôž a meč ani oheň nepotrestajú a nepomstia sa tak, jako sa pomstil ten, ktorý riadi hviezdy a vládne morom. Za tie tri roky nenávisť moja pomaly mizela. Zprvu, keď slúchal som náreky Samuelove, tu každý vzdych a každé slovo jeho rozvírilo moje srdce o ono žiadalo jeho krv. Keď však ležal na mojich prsách bezvládne, zmučený a bôfom strýznený; keď on na mojich prsách usínal, soslaby trápením duše, tu sa pocit nenávisť vo mne zmäkčil, utíchal — a ja počul som len sústrast... Niekedy prichádzala mi však do hlavy zlobná myšlienka: dať sa mu poznať — rieknuť mu: Ja som Rabel-ben Ab; ja som ten, ktorému si zabil otca, matku i sestru. Ty si zničil môj dom, vyplienil ho, ty si olúpil mňa o všetko, všetko čo človeku je drahým a hľa, vidíš, že sa o teba starám, jako o dobrého priateľa. Pomstil som sa, zaplatil som ti zlé dobrým. Ale také priznanie mohlo by zväčšiť jeho muky, k hryzeniu svedomia pridalo by sa mu s tým ešte jedno mučenie najhroznejšie a veď bolo už dost toho, čím trpel, bolo toho až príliš dost. K čomu by ho ešte ja mučil... Veď už celé dva roky nemôže bezo mňa žiť. Ba jemu robí sa ľahšie, keď kladie svoju ruku na jeho prsá a trem ho. Dávno už zahodil som do rieky nôž, ktorým som ho chcel zabiť. Dávno už nemôžem ho opustiť, a mne strašno ba stydливо priznať sa sebe samému... a Samuel zakryl rukama svoju tvár, a zašeptal tak ticho, že Gajdár sotva jeho slová zaslúchol... že ho ja... že ho ja... milujem...

A zpod prstov jeho, pritisknutých k očiam, vyrynuly sa slzy.

Gajdár pohliadnul na jeho dmúce sa prsia a zdalo sa mu, že v tých prsiach tlčie „veľiké“ ľudské srdce. Voľne a zádušne vstal so zeme a šiel priamo k vysokej hore. Cesta bola strmá, lež jemu zdalo sa, že tam na tej vysokej hore najde „veľiké“ „Ľudia,“ uvažoval. „vyhodili na tú horu, aby sa pomodlili, a snáď „veľiké“ našli i v tej modlitbe!“

I šiel, vystupoval, nevsímajúc si únavy. Srdce jako by samé vystupovalo, a bolo mu ľahko a voľne. Spomenul si na Gudanu, ale spomienka tá mihla sa bez stopy v jeho srdci jako ďaleká blýskavica za sparného leta. Spomenul si na deti, ktoré spátril tam na lúke — a spomienka tá ho ožiarila, srdce jeho zabuchalo a jako by sa rozšírilo. Spomenul si na matku, plačúcu nad svojim dečkom a srdce jeho naplnilo sa sústrastou ku všetkým jej deťom, i ku všetkým deťom zeme, i ku všetkému pozemskému trápeniu. Konečne spomenul si na Rabela a Samuela, a jeho srdce zatriaslo sa slobodne a

radostne. Rozšírilo sa. Objalo všetko podzemské, všetko čo stvoril „Veľký“ i Jeho „Veľkého.“

Ale srdce človeka nemôže objat a uzavrieť v sebe všetko „veľké.“ Srdce Gajdárovo puklo.

Sklesol

Bol na temnej bore. Hôrny vzduch bol kolom neho. Bol tam priestor, bola sloboda a jasné, zapadajúce slnce ožiarilo svojimi lúčiacimi sa paprskami tvár jeho, na nejš bol tichý bezbofastný úsmev. *K. Jelínek.*

Tie deti.

Rodinný obrázok.

Po večeri složila pani Krtičková nádoby do šafička a odbehla s košíkom, aby si k zajtrajšiemu dňu schystala všetko na raňajky a na obed. Pán Krtička obliekol starší ošumelý kabát, rozložil noviny a počal prezerat prvý článok.

Malý Janko kľučal na pohovke a podpieral bradu buclatými rúčkami o stôl. Pokukával po otcovi, ktorý si ho nevsímal, ale vážne sa díval po druhom kuse novin, potlačenom inseráty.

„Pán biskup,“ ukazoval chlapec vážne na obrázok v novinách.

Otec len letmo sa ohliadol a usmial sa, chlapec ale stále babral po novinách a pýtal sa na jednotlivé obrázky. Otec mu len kýval hlavou ale sa neohliadol. S tým však Janko nebol uspokojný, chcel, aby sa tatuško podíval a pochválil ho, že vie všetko pekne v novinách čítať.

„Dívaj sa, tatuško, dívaj sa, vidíš, že to hľasu...“

„Ale daj mi teraz pokoj a nebovor, keď tatuško číta,“ prerušil chlapca otec; „zíd si teraz dolu a hraj sa, ale tíško...“

Chlapec na to sošmykol sa s pohovky, zatiahol kolísajúceho koňa do prostred izby, sadol naň a počal sa kolísať. Ale kolíbadlá hrmotily a otea vytrhovaly.

„Janko tichšie!“ zakríkol ho nevrlý otec, chvatne čítajúce noviny „brmotíš...“

Janko opatrne sľezol, usadol si vedľa koňa, vzdychol si a díval sa chvíľu na konika dosť smutne.

„Sss... to je strašné,“ zabručal otec, „tak sa to uz začína znova...“ červenal sa pán Hrdlička vo tvári.

Chlapec, ktorý sa uľakol a myslel, že sa to zasyčenie týka jeho, trochu sa zarazil a blavičku složil nižšie medzi remienka. Hladil koňa a tak prezeral konopný jeho chvost. Kto vie, čo mu to napadlo, že ho s takým nepokojom, pocitom strachu naddvíhol, aby sa podíval, či je tiež niečo pod ním... Vážne sa tam díval a spúľal hubičkou.

„Tak teda zase papuľová choroba medzi statkom!“ pleskol rukou o stôl otec, odhodiac noviny.

Janko sebou trhol, pustil chvost a myslel hneď, že učinil niečo zlého, nepekneho, keď otec tak pleskol pästou o stôl. Díval sa nedal do plaču. Ale už za chvíľočku strach z neho vyvetrel, díval sa na otea a pozoroval, že vlastne tie slová je mu nepatril, veď sa tatuško ani neohliadol na metlu, ktorá trčala v kúte...

Jedno slovo mu stále prebiehalo hlavou, ani sa mu do nej zmestiť nemohlo, stále a stále väzelo mu pod čelkom, rozumoval, rozumoval, ale nevysvetlil si ho.

„Tatuško, čo je to papuľa?“ tázal sa, jako mal vo zvyku na všetko sa pýtať, čomu nerozumel alebo nevedel, čo by to znamenalo. A tatuško opakujúce otázku odpovedal:

„Papuľa? ... No, to sú ústa, vieš?“

„Ústa? A, už viem,“ kyvol spokojne a znova sa podíval na koňa. Mal chuť podívať sa pod ten chvost ešte raz, ale v tom už sa vrátila matka.

* * *

Bolo pred samým poľudním. Pani Krtičková ponáhľala sa s obedom, pán prichádzal zo závodu vždy v istú dobu.

Dievča ktoré panej posluhovalo, bralo sa chvíľu s Jankom, aby dal matke pokoj a neobťažoval ju otázkou, kedy už budú jesť. Pani nakrájala smitôček chleba a rozdelila na prichystané taniere. Kúsok dala Jankovi. Ten s dievčatom o všetko sa delil, tiež dnes.

„Na, Lojska, na!“ šeptal, podávajúce dievčaťu kúsok smitôčky až ku ústam, ktoré pevne zavrela.

„No!“ ponúkal ju ďalej a tlačil na ústa, „otvor predsa tú papuľu!“

„Čo si to riekol?“ obrátila sa prudko matka a zrudla. „I ty, chlapče! Také slovo! Kde si to počul? Kto ti to riekol?“ sekla mu matka metlou pres chrbát... „a marš kľučať... nie, to je hrozné... počkaj, až príde tatuško...“

„Maminka, maminka!...“ kričal Janko a prebýbal sa v behu do kúta, kde pokľakol a spínal buclaté ručičky...

V tom prišiel pán Krtička.

„Čo sa to robí? ... I nechaj ho, maj rozum!“ zadržal som žene ruku, keď chlapca chcela ešte raz udrieť a on volal: „Tatuško...“

„Len si pováž, čo ten chlapec povedal, dáva Lojske kúsok smytky do úst a povedá, aby otvorila papuľu! Papuľu! To je hrúza! Človek si dáva na chlapcovi toľko záležať, a on hovorí jako paholok! Ja ta naučím, len to ešte raz riekni!“ pohrozila mu.

„Ja som včera čítal v novinách,“ vysvetľoval manžel, „že medzi statkom opäť vypukla paprčkpoá a papuľová choroba... no... a chlapec sa pýtal, čo to je, ja som mu riekol, a on myslel, že sa ústa teraz už tak menujú... no... Janko, odpros maminku, ona ti odpustí...“

„Tak po druhý raz nečítaj nahlas, aby si mi nepokazil dieťa... A ty všetko tiež nechci vedieť, ty huncút... choď ku stolu... a utri si nos...“

O dochovávaní domácich zvierat.

Podáva *Andrej Kavulyák.*

(Pokračovanie.)

Spojené pasienky so zeleným chovaním.

Sú dakedy také okolnosti, že v lete chovanie statku ani na maštali, ani na paši previesť celkom nemôžeme, a tak sme prinútení nasledovne konať: Dáme statku denne dačo zeleného krmu v maštali a potom ho pustíme trochu na pašu; tiež aj tam pustíme statok na pašu, kde zelený krm neskoro dostaneme, alebo kde sa nám zelený krm privčas minie.

Ozimné chovanie.

Ozimnému chovaniu nijako vyhnúť nemôžeme a preto v každom hospodárstve sa musí prevádzať; ozimné krm musí byť taký, aby sa na dlhší čas uschovať mohlo, žeby sa nám ale nezkažil, — musí sa teda každý zelený krm usušiť a potom sa môže uschovať, my ale žiaden krm nesmieme tak dať usušiť, aby už žiadny vodu v sebe nemal, lebo takto by sme veľmi mnoho hodnoty tohože krmu ztratili; veľmi dobre je — keď

nám okolnosti dovoľujú — aj cez zimu dačo mokrého krmu udržať a týmto chovať, toto môžeme docieľiť chovaním vykovaných rastlín, na pr. švábku, topinamburgou atď.

Ozimné krmy sú nasledovné: 1. Dobré seno, otava (mládza) s lúk; šarínové kyslé seno má sa zápražnému statku podávať, kravám ale také seno nikdy nemáme dávať, lebo to dojeniu veľmi škodí. 2. Lucerna, sladké ďateline, červená ďatelina a ľadník sú z ohľadu na záživnosť jednaké so senom s lúk, ba ho aj prevyšujú, jestli že sme tie hneď pri kvitnutí skosili a jestli sa listia pri sušení nepomrvilo. Slama, to je už planší krm, ale keď sa s inými lepšími záživnými látkami, na príklad so zrnom a buľovatyými rastlinami upotrebuje, napomáha žalúdok potrebné zaplniť, jestli sa ale na sečku poreže mnoho sa vyhrá na sene. Koreňovité, jako zemiaky, cukrová, žltá a okrúhla repa atď. nahradia najlepšie seno, a keď sa s iným krmom pomiešajú, dostanú lepšiu chuť a veľmi rozmnožujú mlieko; ačpráve koreňovité rastliny majú sa len popri dostatočne suchej potrave podávať aby z ohľadu na záživnosť, na drobno rozsekané surovo boli podané. 5. Zbožie a strukoviny napomáhajú dojenie, utvorovanie sa mäsa a sily; podávajú sa miešané so sečkou, alebo plevami; ale jestli ahceme zrno dobre zúžitkovať, máme ho zošrotované alebo močené podávať, ponevác sa veľká čiastka tohože neztróví.

Ozimné krmy, jako sme spomínali, sú: 1. seno; 2. okopávacie rastliny; 3. odpadky z fabrik; 4. slama a 5. rozličné semená.

Seno.

Seno, podľa prírody by najlepšie bolo, keď by sme rozný statok len samým senom krmili, toto nám ale rozličné okolnosti nedovoľujú. Slama sa tiež dobre môže zkrmieť ale len ako prídavok k inému krmu, lebo samá slama najviac len na stlanie pre statok sa upotrebuje.

Koreňové rastliny.

1. švábka; 2. repa; 3. topinamburg, kapusta; 4. tekvica atď. Tieto sa nemôžu tak dávať, ako ich dostaneme zo zeme, ale ich musíme rozdrobiť, nielen preto aby sme ich polepšili, ale aj preto, aby sa statok s takouto rastlinou dajako nezadrhol. Veľmi dobre je, keď koreňové rastliny smiešame, na pr. švábku s repou, alebo s topinamburgom, tento sa ale obyčajne len na jar potrebuje, lebo tento sa cez zimu v zemi necháva.

Odpadky z fabrik.

Sem rátime: 1. pomyje; 2. pagáče z repy; 3. odpadky krochmelové; 4. všelijaký zasolený krm; 5. odpadky pri robení vína atď. Tieto krmy sú nie dobré pre statok, lebo na pr. voly od pomyj zoslábnú a preto tieto najviac len pre mliečny statok potrebujú, ale tiež aj pre krmný statok sa môžu upotrebovať; doktoré tieto odpadky skrmia sa v teplom spôsobe, pri tých ale musíme dať veľký pozor, aby neboly horúce.

Rozličné semená.

Jačmeň, ovos, žito, proso, hrach atď. tieto z výnimkou ovsu, veľmi málo upotrebujú na krm, lebo sú pridrahé a pre rozný statok sú preto nie dobré, lebo nemajú toho priestoru, ktorý rozný statok potrebuje; vyjmúc mladého statku, na pr. telce, tieto sa musia aj semenom krmieť. Otruby pre rozný statok sú o mnoho živnejšie, jako celé semenó, s týmto sa aj najviac má mladý statok krmieť; aj olejové pagáče sú veľmi dobré pre mladý statok.

Prípravenie krmu.

Sem môžeme rátať: 1. Drobenie slameného krmu. Týmto to docielime, že statok nemôže len tie najlepšie čiastky vybrať, ale musí aj horšie čiastky zožrať, nebolo by ale dobre všetok krm na sečku rezať, lebo takýto krm sa málo pomieša so slyami a preto musíme statku vždy aj dačo celého krmu pridať. 2. Obáranie krmu. Týmto sa potravné čiastky lepšie rozpustia a v bachore lepšie potrovené bývajú; veľmi dobre je krm s pomyjami obariť, lepšie ale je keď toto uvaríme; na mlieko je surová švábka vždy lepšia ako varená. 3. Obarenie sečky. To je veľmi dobré, len že je aj veľmi obtížne a okrem toho ku rozohriatiu vody mnoho dreva spotrebovať musíme a preto sa nám to ani neodplatí, ale robme to jednoducho, t. j. oblejeme sečku s obyčajnou vodou, dobre to utlačíme, dačo posolíme, tak že sa nám potom ten krm celkom zohreje. Keď kapustu, kel, trojku atď. na drobno posekáme a posolíme, tiež dostaneme pre mliečny statok, t. j. pre kravy veľmi dobrý krm, čo je pravda tiež dost obtížna robota.

Zrno obyčajne dávame statku bez všetkých priprav, ale celé zrno, na pr. ovos statok nenie vstave celkom ztroviť, preto je veľmi dobre, keď my takéto zrno zomeleme a tak so statkom zkrmime a to je najme pre mladý statok veľmi osožné; dakde robia so šrotu kabáče, s ktorými sa najmä kone dobre vykrmia.

V nedostatku krmu je dobrá pomoc koňské trusky z trusu, tak že kravy nimi krmené hojne a dobré mlieko dávajú; niektoré kravy alebo rožné hovädá hneď sa oddajú po prvýkrát do predloženého trusu koňského, niektoré zprvu tenže krm nechcú, ale v krátkom čase chuti všetkým dobre a statku tenže krm nič neškodí, veď koňský trus pozostáva zo sečkovej slamy a polostrovených alebo aj celých zrníek ovsených, ktoré, vidíme, že aj vrabce si vyberajú bedlive a tieto pozostatky obroka slúžia i rozným hovädám výborne; tenže koňský trus sa má hneďky toho alebo nasledujúceho dňa po vyvrhnutí apotrebovať; asíce alebo samotný, alebo aj k inému krmu pomiešaný; v prvom rade posypať sa musí trochu kľou (šrotom) a každý sa presvedčí kto to skúsi, že je to dobrý krm, a rozný statok na tieže koňské trusky tak dobre navykne, že ich bez všetkého prídavku pozerie.

So samou repou chovať dobytok je veľmi škodlivé. Tak sa hovorí, že od tej doby, čo krmenie rožného dobytku burgundskou (cukrovou) repou nastalo, dajú sa najmä tam — kde okrem repy dobytok málo iného krmu dostáva — rozličné chorobné úkazy pozorovať, ktorých predtým nebývalo, menovite náramné soslábnutie kostí u hoväda, tak že hovädo napokon ani na nohách sa nemôže udržať, bárs aj zdravé a tučné vyzera; to je toho príčinou, že repa tej látky veľmi málo v sebe drží, z ktorej pozostávajú kosti zvierat, to jest vápna s kostíkovou kyselinou spojeného, seno ale, slama a iný krm dobytčí má viac tejto látky a tá i dobytku lepšie slúži.

Soľ nielen zvieratá ale aj ľudia a rastliny nevyhnutne potrebujú; dávanie soli sa stáva dvojakým spôsobom, asíce: 1. lebo sa soľ roztlčie; 2. alebo sa dáva v celých kusoch statku lízať; roztlčená môže sa aj so šrotom (tlčou) pomiešať. Pri rožnom statku máme potrebovať 4 do 6,5 dkgr. soli na jeden týždeň pre jeden kus, závisí to od toho jak starý a veľký je kus; viac soli jako 8 klgr. cez rok na jeden kus sa dáva len v krmnikoch.

Párenie rožného statku.

Párenie rožného statku by sa malo dľa prírody z jari stávať, môže sa ale hockedy previesť; jalovice sa

môžu v 1½ roku na párenie upotrebovať, čas od párenia do otelenia je 9 do 10 mesiacov 41 týždňov a ďakedy aj viac, obzvlášte keď má krava mať bujačka, mnoho ráz sa stane že nám krava (aj pri kobylách sa to ďakedy stane) aj dvojce mladých donesie odrazu, čo je ale nikdy nie dobre, lebo takéto dvojčatá sú obyčajne slabšie a ďakedy aj vybyhnú.

Na plemeno sa krava nemá dlhšie upotrebovať ako 10 do 12 rokov, len vtedy môžeme výnimku robiť, keď na pr. máme veľmi chyrečný druh a chceme tenže rozmnožiť, tak môžeme druhu kravy tohože aj do 15 r. na plemeno ponechať. Dobře vychovaný statok sa môže už v prvom roku na párenie vyháňať, obzvlášte silnú jalovicu je vždy lepšie skorej ako neskoršie dať zpáriť, lebo jak ju neskoršie dáme zpáriť, môže sa ľahko zbujačiť, čo je pre každého hospodára veľká škoda. Náchylnosť ku páreniu poznáme vtedy, keď na pr. daktorá krava nespokojne stojí, častejšie močí a skáče na drubé kravy, vtedy môžeme byť istí že sa nám táto láme (behá, letuje). Veľmi dobre je pre hospodára, keď si tento párenie môže tak zaviesť, aby sa telenie kráv nie naraz, ale cez celý rok stávalo; náchylnosť na lámanie zadrží krava len 24 hodín do 3. dní, po tomto čase už prestane sa lámať (pri koňoch trvá horovanie 9 dní) jestli sa krava na prvý raz nenaláme, tak sa zas o tri týždne bude lámať; po otelení má sa krava zas až o tri mesiace dať nalámať, keď sa kravy lámú jedna za druhou, tak môžeme rátať na jedného bujaka 30 do 40 kusov kráv do roka, kde sa ale kravy len na pr. každý týždeň jedna láme, tak je bujak vstave cez rok 60 do 80 kusov kráv nalámať.

Teda párenie statku by malo byť najlepšie začiatkom jari, pretože vtedy zvieratá, ktoré sa dobre opatrovaly, sú pri najlepšej sile a tak aj silné telatá nám dať môžu, ostatne pri dobre chovanej krave nastane chuť ku páreniu v ktorejkoľvek čiaske roka, preto ich, jestli sa držia na maštali, dľa našej ľubosti vtedy môžeme dať nabehať, kedy je nám otelenie najprihodnejšie, ale chuť ku páreniu, ako vieme, najviac trvá tri dni a jestli sa párenie za tento čas nestalo o tri týždne zase nastane; jestli by ale u daktovej kravy pud k páreniu sa neprebudil treba to lebo slabosti, alebo zbytočnej tučnote kravy pripisovať; v prvom páde máme jej viac a záživnejšej potravy podávať, v druhom páde ale máme jej z chovy utrhnúť. Pri čriede, to jest pri divom párení nemáme viac nežli 40—60 kráv na jedného bujaka počítať, pretože ináčej mnoho jalových nám zostane, bujak sa pred časom pokazí a plemeno zakrpatie.

(Pokračovanie nasleduje.)

Narodeniny jeho veličenstva. Šesťdesiaty ôsmy výročný deň narodenín kráľových, 18. august tak ako po iné roky, okázalým spôsobom zasvätilo celé Uhorsko. V hlavnom meste Budapešti rano o 5. hodine vojenské hudby pochodily po uliciach. Predpol. o 9. hod. bola na takzvanom „Vérmező“ veľká prehliadka celej budapeštianskej posádky, po ktorej bola slúžená poľná omša. Uradné bohoslužby obabovovaly sa v Matiašovom chráme, na ktorých sa súčasťnili členovia vlády a vysokí svet-skí a cirkevní hodnostári.

Poprsie kráľovo v Hrádku. Pekným darom roz-pomenul sa na svoje rodné mesto Lipt. Hrádok po-vestný sochár hlavnomestský Alojs Strobl. Jako „Liptó“ píše, povestný sochár daroval Hrádku z mramoru kar-rarského pekne vytesané poprsie jeho veličenstva kráľa a túto sochu postaví Hrádok na trovy eráru v zahrade pred budovou lesnej direkcie. Slávnostné postavenie sochy vybavilo sa v deň narodenia jeho veličenstva 18. augusta.

Vďačná cirkev. Ev. cirkev levočská na poslednom svojom konvente rozhodla, že z vďaky naproti svojmu dobrodincovi, nebohému Gustavovi Hermannovi, ktorý okolo pol miliona zlatých daroval na cirkevné a dobro-činné ciele, každoročne v deň jeho narodenia a v deň jeho smrti bude vydržiavať služby Božie venované jeho pamiatke.

Kňažna mníškou. 15ročná dcéra kinežaťa Juraja Lobkovitza, kňažna Maria Polyxéna vstúpila do jedného kláštora pri Plzni za mníšku.

O zdravotnom stave pápeža došli koncom mi-nulého týždňa znepokojujúce zprávy. Sv. otec v po-sledné časy veľmi oslabol a jeho lekár dr Lapponi snaží sa teraz rozličnými liekmi udržať telesnú silu sv. otca.

Požiar. V Kláštore pod Zniovom vypukol dňa 12. t. m. večer o 10 hodine požiar, ktorému padlo za obeť 16 domov a viac pobočných stavísk. Požiar len s veľkou námahou podarilo sa udušiť. — V obci Maniga (nitr. stol.) vypukol tieto dni tiež požiar, ktorému padlo za obeť 29 domov s gazdovskými staviskami. Tohoročná úroda tiež zhorela, následkom čoho nešťastní gazdovia vyšli na žobrácku palicu.

Ženské jako hasičia. V Ľubietovej (zvolenská stol.) tieto dni následkom neopatrnosti vzniknul oheň. Po-nevác všetcia mužskí vtedy boli na poli, doma ostavšie ženské neztratily duchapřítomnosť, lež rychle zabehly pre obecniu striekačku a potom celou silou daly sa hasiť oheň. A statné ženičky tak mužne sa chovaly pri tejto ťažkej a nebezpečnej práci, že sa im podarilo oheň ešte zavčasu udušiť. Ačkoľvek panoval vetor, zhorely len tri budovy. Pokým mužskí dobehli domov, už bolo po ohni.

Hrom. V Pliešovciach tieto dni udrel hrom do domu Jána Paloviča. Blesk nezapálil v dome nič, ale ťažko ranil mladú manželku Palovičovú, ktorá následkom toho ťažko ochorela. Nemocná ponosuje sa na oči a ruky, ale je nádej, že ju lekári vyliečia.

Dievčenské gymnásium v Košiciach. Počiatkom nového školského roku, v mesiaci septembri otvorí sa už i v Košiciach dievčenské gymnásium, ktoré bude mať hneď osem tried.

Krivány žije. Ján Krivány, defraudant sirotských peňazí v Arade, o ktorom bol jeden švédsky časopis pisał, že skočil s lode do mora, keď sa vlezol do Švéd-ska, žije ďakde svoj hriešny život, lebo ten, kto skočil do mora, jako pozdejšie vysvitlo, nebol Krivány, lež jeden chorľavý mladík. — Tu sdeľujeme zároveň, že minister vnútra z vplyvu tejto defraudácie vyzdvihol z úradu podžupana Szatmáryho, stol notára Vörösa, stol účtovníka Schvegera a archivára Ráca a zaviedol proti nim vyšetrovanie.

Poľovačka na medveďov. V chotáre liptovskej obce Lúžna natoľko rozmnožili sa medveďi, že predsta-venstvo obce pýtalo a dostalo povolenie od administra-tívneho výboru liptovskej stolice na všeobecnú poľovku na medveďe.

Kráľ v Buziáši. Jako známo, toho roku na dvúch miestach sa budú odbyvať veľké vojenské manévry za prítomnosti jeho veličenstva kráľa, asice v temešskej stolici a v Spiši. Stredišťom dolno-uhorských manévrov bude Buziáš, kde už pracujú na prípravách ku prijatiu kráľa. Na buziášske manévry všetky budapeštianske denuiky a okrem tých skoro všetky väčšie cudzozemské časopisy vyšliu dopisovateľov a kresličov. Tak sa zdá tedy, že i cudzozemsko zaujíma sa o tieto veľké manévry, na ktorých zúčastní sa asi 20.000 hláv mužstva. Zastupiteľstvo mesta Temešváru uzavrelo, že 4. septembra na počtu jeho veličenstva v Buziáši dá serenádu a imponantný faklový pochod. Stolica vzdá svoj hold panovníkovi cestou deputácie.

Sňah v auguste. Minlý týždeň na viac miestach Rakúska, jako v Innsbrucku, Bozene a okolo Štýrskeho Hradcu spadol sňah, od ktorého za niekoľko hodín belely sa tamejšie vrehy.

Čo robili Amerikani so Slovákami vo vojne proti Španielom. Sdelili sme, že mnohí Slováci núdzou hnaní vstúpili do amerického vojska a teraz vysvitá, že ich aj na silu brali za vojakov. Jako sa vodilo tým Slovákom, ktorých ešte prvej odvliekli na Kubu, o tom svedčí nasledovný list, ktorý písal Ján Botarčík policajnému kapitánovi v Kežmarku. List znie: „Blahorodý pán kapitán! Rácte odpustiť, že vás tymito riadkami unívam. Jako i v Kežmarku známo, Amerika vedie vojnu proti Španielsku. Čo sa Kežmarkčanov týče, veru z tých mnohí padli. Franc Biba pre špionstvo dostal 10 rokov žaláru, dvúch Lípterovcov hodili do žeravej pece, Kredátusa obesili, Bachmutka usiel s celým vojenským vystrojením; len Járošihó neassentovali. Tridery zlomil si pri kanóne nohu; synov Hunfalvihó zastrelili, lebo zaspli na stráži. Tribalčík vymenovaný je za nadporučíka, Baré slúži pri zdravotníckej čate, sbiera ranených; Linksovi odrezali obe nohy a potom ho obesili, Ditehera hodili do vody. Títo museli čo americkí občania tiahnuť do vojny. Ján Bolarčík, firer. Newyork. 12. júla 1898.“ Nuž veru tento jednoduchý krátky list v mnohých doma zanechaných rodinách zapríčinil žiaľ a v nejednom dome oplakávajú smutný osud pokrevného alebo dobrého známeho zahynuvšieho tam za šírym morom.

Výbuch na vacovskom nádraží. Na železničnom nádraží vo Vacove petrolejové sudy, naložené na jednom tam stojacom vozni vybuchli a celý náklad zhorel i s vozňom, zapáliec ešte tri iné vozne. Príčina výbuchu nenie známa, ale sa myslí, že sa to stalo od snečnej horúčosti. Oheň zapríčinil železničnej správe asi na 20.000 zl. škody.

Obef svojho povolania. Na železničnej stanici vrútočkej udal sa smutný prípad. Jána Markoviča, konduktora košicko-oderbergskej železnice pochádzajúceho z Iglova pri usporiadaní vlaku jedon vozeň prešiel. Úbohý clovek na mieste vypustil ducha. Mrtvolu nešťastného cloveka odviezli do Iglova.

Veľké železničné nešťastie. Pri Pontepecino v Taliansku srazil sa jedon osobný vlak s jedným nákladným, následkom čoho jedonásť ľudí zomrelo a štyridsať otrpelo ťažké rany. Príčinou srážky bolo, že nákladný vlak, ktorý šiel pred osobným, vběhol do dlhého apennského železničného jasku, ale tu zo zlého uhlia, ktoré horelo v lokomotíve, vyvinuly sa tak jedovaté plyny, že zamestnancov vlaku omráčily, a vodič, aby sa tam nezadusil, dal protiparu a vlak cúvnul von z jasku. V tom okamihu ale za ním jachajúci osobný vlak tiež vběhol do jasku, kde sa potom oba vlaky obrovskou silou srazily.

Oslobodený kapitán. Jako sme už sdelili, kapitán Wasserthal, professor na kadétskej škole vo Veľkom Sibíne prekvapil jedného večera svoju manželku s jej milencom nadporučíkom Gariboldim, načo prišiel do takej zlosti, že vytiahol šabľu a preklal nadporučíka, nevernú manželku ale nočnou hodinou naskutku vyhnal z domu. Kapitán Wasserthal ešte v tú strašnú noc hlásil sa u svojej vojenskej vrchnosti a tu rozpovediac svoje nešťastie, daný bol do dôstojníckeho väzenia. Vojenský súd zaviedol potom rozsiahle vyšetrovanie, vypočuli nevernú manželku, ktorá sa tým bránila, že Gariboldi ju tak okúzlil, že nebola vstave brániť sa proti jeho naliehaniu a nemohla vzdorovať jeho láske. Po vypočutí manželky vypočuli Wasserthala a vojenský súd na to vyniesol výrok, ktorým úplne oslobodil Wasserthala zpod následkov krvavého prípadu. Úplne ponechaná mu bola dosavádna dôstojnícka hodnosť. Za nevinného uznaného kapitána presadili na to do štábu, čo znamená povýšenie v hodnosti, lebo je teraz štábnym kapitánom. Wasserthal už aj odcestoval na svoju novú stanicu. Výrok vzbudil vo Veľkom Sibíne všeobecné uspokojenie. Pošuškávajú si, že Wasserthalová hľadá v ústrety rodinnej radosti, kapitán ale zavedie postup, aby narodil sa majúce dieťa nebolo uznané za zákonné. Netreba poznamenat, že sa Wasserthal rozsobáši.

Prešibaná podvodnica. Podivným spôsobom chcela zaviesť pozornosť polície jedna 20-ročná židovka menom Sála Jakubovicová rodom z Oravy. Asi pred troma rokmi prišla do Budapešte, ale sotva sa tu zohriala, už kradla. Policia ju chytila, súd odsúdil ju na dva mesiace do väzenia a po vysedení trestu policia ju šupom odvieďla nazpät do Oravy a raz navždy vykázala z hlavného mesta. Milá Sála však nemala doma pokoja, zachcelo sa jej nazpät do Budapešte a aby ju policia nechytila, obliekla si mužský odev. Tak sa jej podarilo asi za rok vyhnúť rukám polície. Za tento čas pracovala pri stavbách jako jednoduchá nádennička bez toho, žeby niekto bol spozoroval, že je ona vlastne za mužského preoblečená ženská. Minulý štvrtok ale jeden z robotníkov zbadal tajnosť Sály a oznámil to polícii, ktorá ju potom tak ako bola v mužskom obleku odvieďla na hlavný kapitanát, kde vysvitlo, že preoblečená Sála opätovne kradla. Posadili ju do vyšetrovacieho väzenia.

Po sedemnástich rokoch. Pred sedemnást rokami sa bolo stalo vo Veľkom Várade, že Jána Mariána postavili pod obžalobu, lebo bol v podozrení, že zavraždil svojho brata, ale pre nedostatok dôkazov prepustili ho na slobodu. Teraz, po sedemnástich rokoch Jána Mariána počalo hrýzt svedomie a ponevác nemohol už viac skrývať v duši broznú tajnosť sám sa oznámil, že zavraždil svojho brata. — Zajímavé je, že zločin za 20 rokov bol by sa zastaral, chýbaly teda ešte len tri roky a vtedy už by ho nebola mohla zastihnúť ruka ľudskej spravodlivosti. Marian teraz vo väzení kráľ. fískalátu očakáva svoj trest.

Nešťastie pri cvičbe Pruské knieža Fridrich Leopold na vojanskom cvičebništi v Potsdame pri jednom jazdeckom útoku padol s koňa a utrpel ťažké úrazy na hlave a tvári. Raneného kniežata odviezli od jedného blízkeho kaštiela. Jeho rany nie sú nebezpečné.

Dievča namiesto diviny. Jozef Petáš, hájnik v Tužinej (nitrianská st.) v lese za krom zbadal, že sa niečo hýbe. V tom domnení, že je to divočina, schytil pušku a strelil. Na výstrel ozval sa z húštiny srdcelomný výkrik ťažkoranenej dcérky tamojšieho remeselníka Ferdinanda Fitzla, ktorá tam huby hľadala. Úbohé dievčatko sotva ostane pri živote. Neopatrného hájnika, ktorý stal sa obeťou tak broznej mýľky, zatkli.

V Nitre onedlho zavedú telefon, ktorým bude spojené s mestom i okolie. Práce sú už v prúde.

Samovrah ušiel. Tieto dni v Alžbetinom parku v Budapešti jeden mladý človek strelil si do prs. Prišlý policajt vidiac, že sa z mladého človeka valí krv, bežal telefonovať pre ochrancov, ale keď sa navrátil, samovrah už tam nebolo. Po ranenom človeku teraz pilne pátra polícia.

Varešku do ruky, nie pušku. V Oravici jedna haviarka, menom Alžbeta Minihora chcela zastreliť svojho chorého psa. Nevediac však zachodiť so zbraňou, flinta sa jej pošmykla a ona namiesto psa zastrelila na dvore baviaceho sa synka svojho suseda Jána Zellera. Haviarku zatkli.

Vojak ochrancom života. Pionír Jozef Steffel s nábrežia Dunaja v Prešporoku spozoroval, že sa jeden kúpajúci mladý človek topí. Steffel tak jako bol oblečený skočil do Dunaja a s mladíkom šťastlivo vyplával na breh. Je to 16ročný priemyselnícky tovaryš Alexander Andrassy, ktorého hneď odviezli do kraj. nemocnice, lebo od veľkého strachu ochorel.

Smrť následkom ľaku. Michala Korčeka 13ročného pastierika na jednej tani pri Čabe kundrák silno pohrýzol na nohe. Chlapec horko-ťažko sa obrátil keď si ale chcel vymyť pokúšané miesto, tak sa zľakol rany, že padol mŕtvý na zem. Úbohého chlapca od ľaku porazilo na srdce.

Obyvateľstvo Bosny dľa náboženstva. Najnovšie spočítanie ľudu v Bosne vykázalo nasledovné čísllice dotýčnej náboženstva tamojšieho obyvateľstva. V okupovaných provinciách v Bosni a v Hercegovine je 548.632 mohamedánov, 673.246 pravoslávnych, 331.142 rim. katolíkov a 8214 židov. Na ostatné vierovyznania padá 3859 obyvateľov. Najrýchlejšie rastie počet rim. katolíkov.

Či máme okrajovať jablká. Takmer všade panuje ten zvyk, že jablko okrajované jedia a šupu odhodajú. A práve v tejto šupe nachádzajú sa tie látky vo veľkej miere, ktoré jablko tak príjemným činia. Krom vône nachádza sa v jablkovej šupe takzvaná kyselina jablková, ktorá práve tak jako v žalúdku sa vyvinujúca kyselina zapríčiňuje rozpustenie do žalúdku prišlých potravných článkov, teda napomáha strávenie potravy. Vo vnútri jablka nachádza sa síce tiež táto kyselina, ale už s vodou smiešaná, teda veľmi rozriedená. Tejto jablkovej kyseline má sa pripísať, že nám jablko tak veľmi chutí, zvlášte po dobrom obede, keď je žalúdok naplnený, že potravu len ťažko môže stráviť.

Ľudská slabosť. V júli r. 1853 cár Mikuláš I. viezol sa po Petrohrade a stretol pohrabný voz, za ktorým okrem sluhu z nemocnice nešiel nikto. Cár dal zastaviť svoj koč a pýtal sa sluhu z nemocnice, koho to pochováva? Sluha odpovedal: „Je to chudobný úradník, ktorý umrel v nemocnici.“ Cár, ako to počul, vystúpil zo svojho koča, prežehnal sa, sňal čiapku s hlavy a kráčal vážne za rakvou. Netrvalo to dlho a so všetkých strán hrnulo sa zvedavé obecenstvo podívať sa na neobyčajný pohrabný sprievod. Všetko pripojovalo sa a sprevádzalo rakevu. Vidiac veľké množstvo ľudi za sebou, cár prežehnal sa, dal si čiapku zase na hlavu, obrátil sa k zástupu a povedal: „Prosím vás, páni a dámy, vykonajte kresťanský skutok a vyprevajte mŕtvého ku hrobu.“ S tým sadol do svojho koča a šiel ďalej.

Épitészeti Szemle. Budapest, 1898. VII. Évfolyam. X. Füzet Szerkeszti Bobula János. Tartalom: Pályázatokról. Speró-tól. — A művészetek egységéről. Istvánffy Gyulától. — Hazai fürdőink építkezéseiről. Istvánffy Gyulától. Perugino tanítványai. — Eusebio da San Giorgio. — Sinibaldo Ibi. — Berto di Giovanni. — Pompeo di Piergentile Tocchi. — Tiberio d'Assisi. — Francesco Melanzio. — Gernio da Pistoja. — Vegyesek. — Pályázatok. — Hirdetések. Budapesten, 1898. Werbőczy kő- és könyvnyomda részvénytársaság. IV. ker., Vármege-utca 11—13.

KU OBRÁZKU.

Deďko.

„Čti otca svojho i matku svoju, aby si dlho živý bol na zemi,“ znie štvrté prikázanie a na inom mieste písma svätého stojí: maj v úctivosti šediny starcov. Dlhý vek je opravdovým požehnaním Božím pre človeka, ktorý svoj život strávil príkladne, lebo až len vtedy mu je popriano vidieť zdar svojich prác, svojich námah; pokochať sa v svojich potomkoch, ktorí na základoch postavených deďami ďalej stavajú budovu svojej budúcnosti a blaha. Jak blažené sú to dni sklonku života, keď deďko vidí, že jeho námahy nevyšli na zmar, jeho diety vedú príkladný život a zdarné vyučatá s radostou túlia sa ku jeho kolenám s prosbami, aby im vyprával veľké udalosti zo svojho života. Len takáto staroba je milá, lebo ona blaží deďka povedomím, že konal svoje povinnosti naproti Bohu a ľuďom dľa všetkých sil svojich a to mu oslaďuje dni jeho staroby.

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 17. augusta.

Obilie	Jakosť (ha hekt.)	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze		Tovar	Cenné papiere	Peniaze		Tovar
		od	do								
Pšenica banátska	75-78	—	—	Štátny dlh.				Prvá uhor. poisť. spol.	3500	—	3550
pešťianska	75-77	9.40	9.60	Uhorská zlatá renta 4 ^o / ₁₀₀	120.50	121.00		Pešť. uh. kupec. b.	1440	—	1445
stolnobelehradská	77-81	9.40	9.65	Uhorská korunová renta 4 ^o / ₁₀₀	98.50	99.10		Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8200	—	8220
Raž (lito)	70-72	6.90	7.16	Uhorské regálové úpisy 4 ^o / ₁₀₀	100.50	101.35		Salgó-tarjánska baňa na uhlie	622.00	—	629.00
Jačmeň na krm.	60-62	5.65	6.00	Uhorská tiisko-segedínska požička 4 ^o / ₁₀₀	158.50	159.50		Záložné listy.			
na pátku	62-64	—	—	Uhorská žel. požička 4 ^o / ₁₀₀ v zl.	140.00	141.00		Uhorského pozem. uverkového ústavu 4 ^o / ₁₀₀	97.75	—	98.75
na várku	64-66	—	—	Uhorské vyvážkové úpisy 4 ^o / ₁₀₀	119.20	120.20		Uhorského úver. záložného ústavu 4 ^o / ₁₀₀	100.00	—	100.50
Ovos	39-41	6.50	7.20	Spoločná požička v beľ. peniazoch 4 ^o / ₁₀₀	97.00	98.00		Uh. úver. ústavu s prémieou 4 ^o / ₁₀₀	121.00	—	122.00
Kukurica	73	5.70	6.00	Zreby.				Peniaze.			
Prosno	—	—	—	Spolku „Jó sziv“	3.70	4.10		Cisársky dukát	5.66	—	5.71
Repica	—	11.75	12.25	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50		Dvadsat-frankovník	9.53	—	9.58
Ďatelínové semä, luc.	—	—	—	Rakúskeho	20.00	20.50		Nemecká ríšska marka	58.80	—	59.00
červené	—	—	—	Bazilika	6.30	6.90		Striebro	—	—	—
Svinská masť pešťianska	—	64.00	65.00								
vidiecka	—	—	—								

Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.